

Arkeologisk utredning, etapp 2

På besök i fårhagen



Arkeologisk utredning, etapp 2, inför planerat
detaljplaneprogram inom del av fastigheten Fåglabäck 2:1

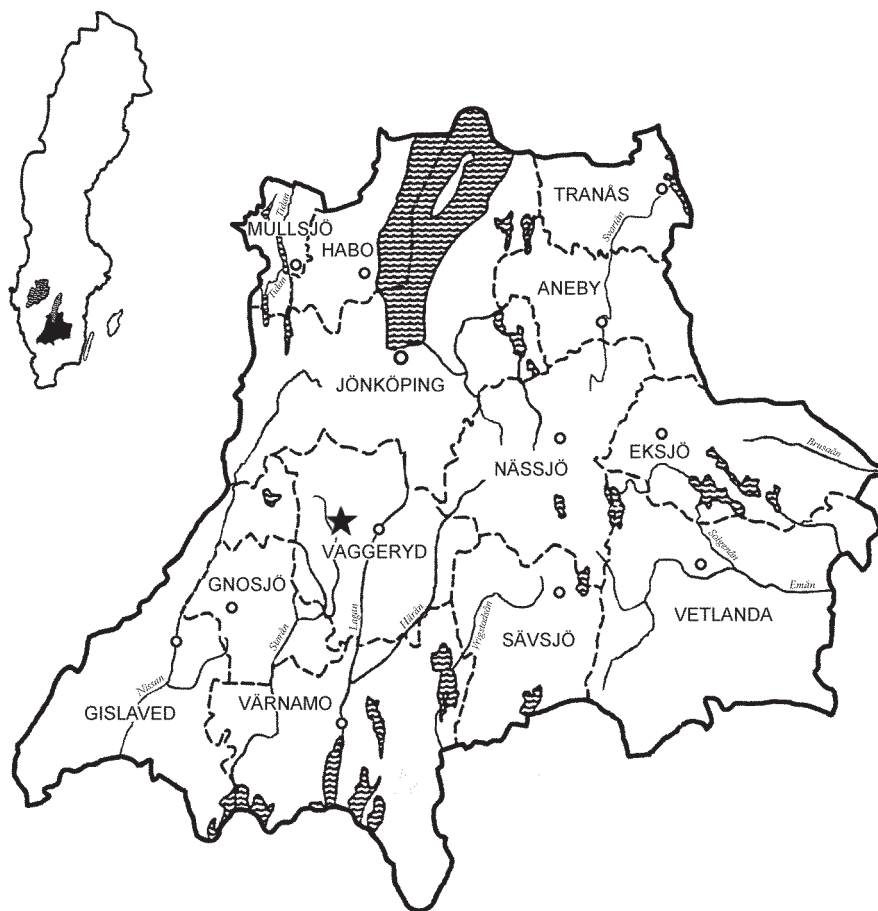
*Tofteryds socken i Vaggeryds kommun
Jönköpings län*

Arkeologisk utredning, etapp 2

På besök i fårhagen

Arkeologisk utredning, etapp 2, inför planerat detaljplaneprogram inom del av fastigheten Fåglabäck 2:1

*Tofteryds socken i Vaggeryds kommun
Jönköpings län*



Rapport och foto: Britt Ajneborn
 Grafisk design: Anna Stålhammar
 Tryckning och distribution: Birgitta Blomkvist och Marita Tidblom

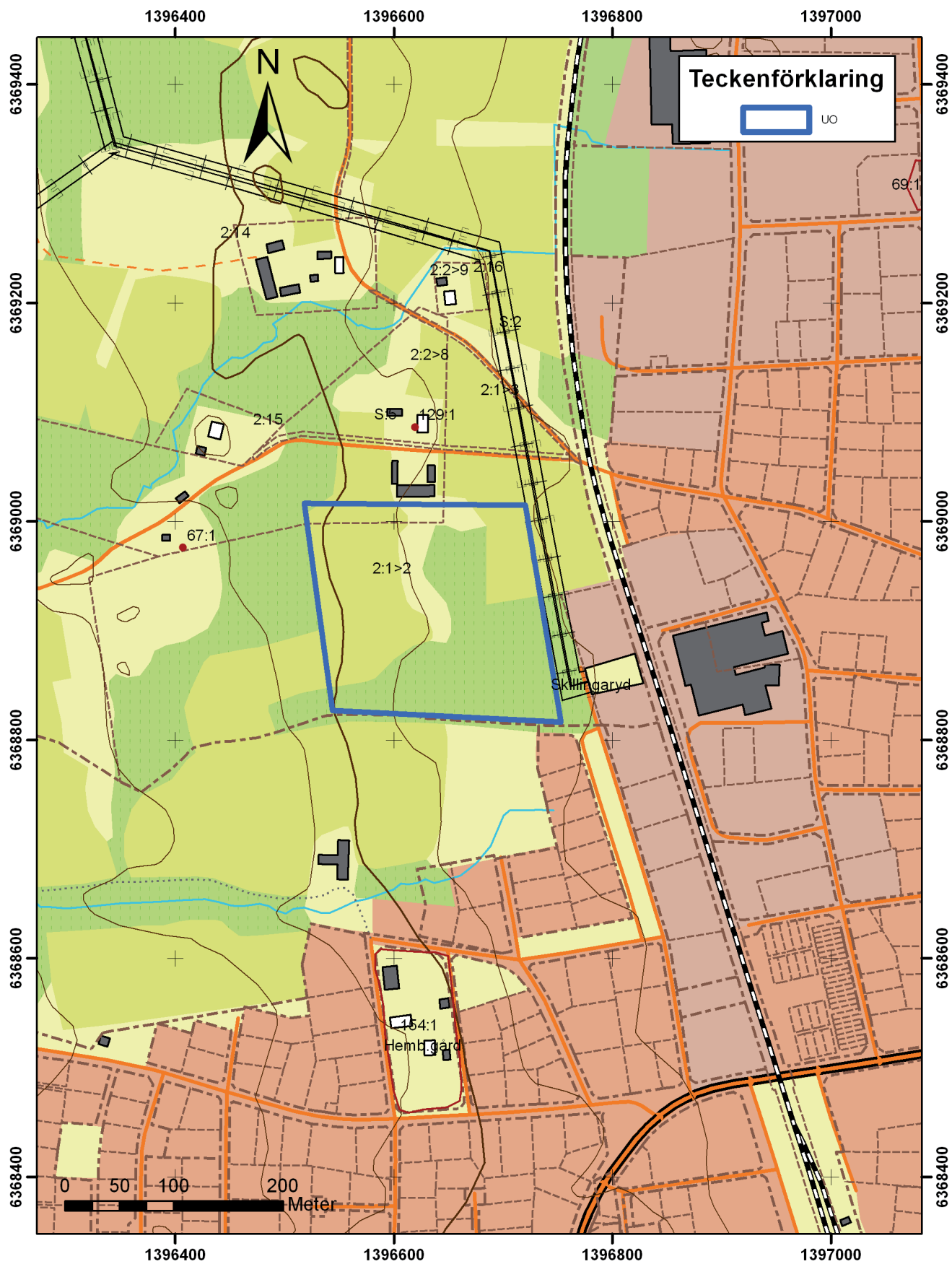
Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
 Tel: 036-30 18 00
 E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
 Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2008

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Tidigare undersökningar.....	6
Resultat.....	6
Sökschakt.....	6
Sammanfattning.....	6
Åtgärdsförslag.....	7
Administrativa uppgifter.....	8
Referenser.....	9
Tryckta källor.....	9
Muntliga källor.....	9
Figurförteckning.....	10



FIGUR 1. Utdrag ur ekonomiska kartans blad 6D 3j. Skala 1:5000.

Inledning

Under tre dagar i juni 2008 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning, etapp 2, inom del av fastigheten Fåglabäck 2:1, Tofteryds socken. Beställare av utredningen var Vaggeryds kommun, miljö- och byggförvaltningen, som planerar för nybyggnation inom området. Fält- och rapportansvarig var Britt Ajneborn.

Undersökningsområdet är beläget på en platå med fina naturliga terrasser ner mot järnväg och befintlig väg i öster. Bruttoytan av området är ca 40 000 m².

Målsättning och metod

Våren 2008 genomförde Jönköpings läns museum en särskild utredning, etapp1, inom området (Ajneborn 2008). Det kunde då konstateras att inga fornlämningar finns inom detaljplaneområdet, men alldeles väster om utredningsområdet är en förhistorisk gravanläggning i form av en rest sten. Med tanke på närheten till denna lämning, och det fina topografiska läget för eventuella förhistoriska boplatser, var risken stor att man skulle stöta på hittills okända lämningar under mark, vid en exploatering av det nya detaljplaneområdet. Därför beslutades att en arkeologisk utredning, etapp 2, skulle genomföras i form av sökschaktsgrävning, och om så ansågs nödvändigt, även rutgrävning.

För att söka svar på om det fanns dolda fornlämningar under mark, såsom gravar eller boplatser, grävdes 32 sökschakt. Schakten och de anläggningar som framkom mättes in med nätverks-RTK.

Topografi

Ytan där undersökningsområdet är beläget är en platå med naturliga terrasser åt öster, ner mot järnväg och befintlig väg. Den östra delen är sank. Området består av brukad åker samt betesmark. Växtligheten består av enstaka lövträd, företrädesvis björk och ek. Området begränsas i norr av ladugård, i öster av väg/järnväg, i söder av mindre skogsparti samt i norr av hagmark.

Områdets jordmån är brun, något sandig humus. Underliggande lager består av grus, fläckar av "självätande berg" samt fin ljusgrå sjösand. "Självätande berg" är porös bergart som vittrar sönder och till sist endast bildar fläckar eller grusigare partier i marken.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Undersökningsområdet ligger i ett fornlämningsstätt område. Inom Fåglabäck 2:1 är RAÄ 67, en rest sten. Norr om UO är RAÄ 129, lösfynd av en stenyx, strax sydväst om området är RAÄ 65, stensättningar. Hela Tofteryds socken har många registrerade lämningar.



FIGUR 2. Tåg passerar UO i öst.

Arkeolog Håkan Hylén, Jönköpings läns museum, gjorde 2007 en särskild arkeologisk utredning inom fastigheten Fåglabäck 2:4, Åkers socken. I hans rapport därifrån finns en detaljerad lista över fornlämningar i Tofteryds socken (Hylén 2007).

Tidigare undersökningar

Våren 2008 utförde Jönköpings läns museum en särskild utredning, etapp 1, inom området (se Målsättning och metod). 2007 genomförde Håkan Hylén Jönköpings läns museum, en särskild arkeologisk utredning inom fastigheten Fåglabäck 2:4. Där framkom lämningar som sannolikt utgör delar av ett större förhistoriskt boplatsoområde, i form av härdar, stenskodda stolphål samt icke stenskodda stolphål (Hylén 2007).

Resultat

Sökschakt

Sammanlagt grävdes 32 sökschakt. Dessa lades på de till synes bästa lägena i terrängen. Den östra delen av UO prioriterades bort, då den utgörs av ett sankparti. Schakten lades omlott så att hela ytan blev undersökt. Schaktbredden var 1,2 meter och längden varierade mellan 10 och 45 meter. Schaktdjupet var ca 0,15–0,35 meter. Matjordslagret var 0,15–0,2 meter tjockt.

Enstaka spridda anläggningar framkom, men inte i någon koncentration. Sammanlagt grävdes 4 små sotfläckar och en härd fram (AH 237). Sotfläckarna var mycket tunna, några cm tjocka. Vad de var rester efter går inte att säkerställa. Dessa dokumenterades inte heller eftersom de bara var tunna linser i marken. Härden var närmast rund, i plan 0,8 x 0,7 m. Den var 0,1 m djup, och fyllningen bestod av brun grusig sand, sot, kol samt skörbränd sten 0,05–0,1 m stora. Härden snittades och dokumenterades, samt fotades. Noterbart var att de skörbrända stenarna inte var särskilt hårt brända.

I härdens närhet hittades en bit bränt ben. Osteolog Anna Kloo Andersson gjorde en första analys av biten, vilken visade sig häröra från gris. Några andra fynd framkom inte, förutom några moderna spikar.



FIGUR 3. Bränt ben från gris.

Sammanfattning

Med anledning av planerad nybyggnation inom del av fastigheten Fåglabäck 2:1 har Jönköpings läns museum utfört en särskild arkeologisk utredning, etapp 2, inom området. I området har tidigare en arkeologisk utredning, etapp 1 gjorts. Det konstaterades då att med tanke på kända fornlämningar i närområdet samt fina lägen

för presumtiva boplatser, dolda under mark, skulle en utredning genomföras där man sökschaktade inom valda delar av området.

32 sökschakt drogs med hjälp av maskin, schakten lades omlott för att täcka av så stor yta som möjligt. Den östra delen prioriterades bort då den består av ett sankt parti. 4 sotfläckar och 1 härd framkom. Sotfläckarna var bara tunna linser, ett par cm tjocka. Härden snittades och grävdes ut för hand, varefter den dokumenterades och fotades.

Alla schakt och anläggningar mättes in med nätverks-RTK.

Åtgärdsförslag

Jönköpings läns museum anser inte att några ytterligare antikvariska åtgärder krävs, då inga fynd eller anläggningar framkom, mer än dessa som redovisats i texten ovan. Länsstyrelsen beslutar i frågan.



FIGUR 4. Härd 2AH 237 i plan. Från Ö.



FIGUR 5. Härd 2AH 237 i profil. Från Ö.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens tillstånd:431-10396-08
Jönköpings läns museums dnr:205/2008
Beställare: Vaggeryds kommun, miljö- och
bygghälsöförvaltningen
Rapportansvarig: Britt Ajneborn
Fältansvarig: Britt Ajneborn
Teknisk inmätning: Britt Ajneborn
Fältarbetstid: 2008-06-25–2008-06-27
Län: Jönköpings län
Kommun: Vaggeryds kommun
Socken: Tofteryds socken
Fastighetsbeteckning: Fåglabäck 2:1
Belägenhet: Ekonomiska kartans blad 6D
3j
Koordinater: X: 6368930 Y: 1396600
Undersökningsyta: 40 000 m²
Tidigare undersökningar: Dnr: 458/2007

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor

Ajneborn, B. 2008. *Där fåglarna häckar vid strömmande bäckar*. Rapport 2008:8, Jönköpings läns museum.

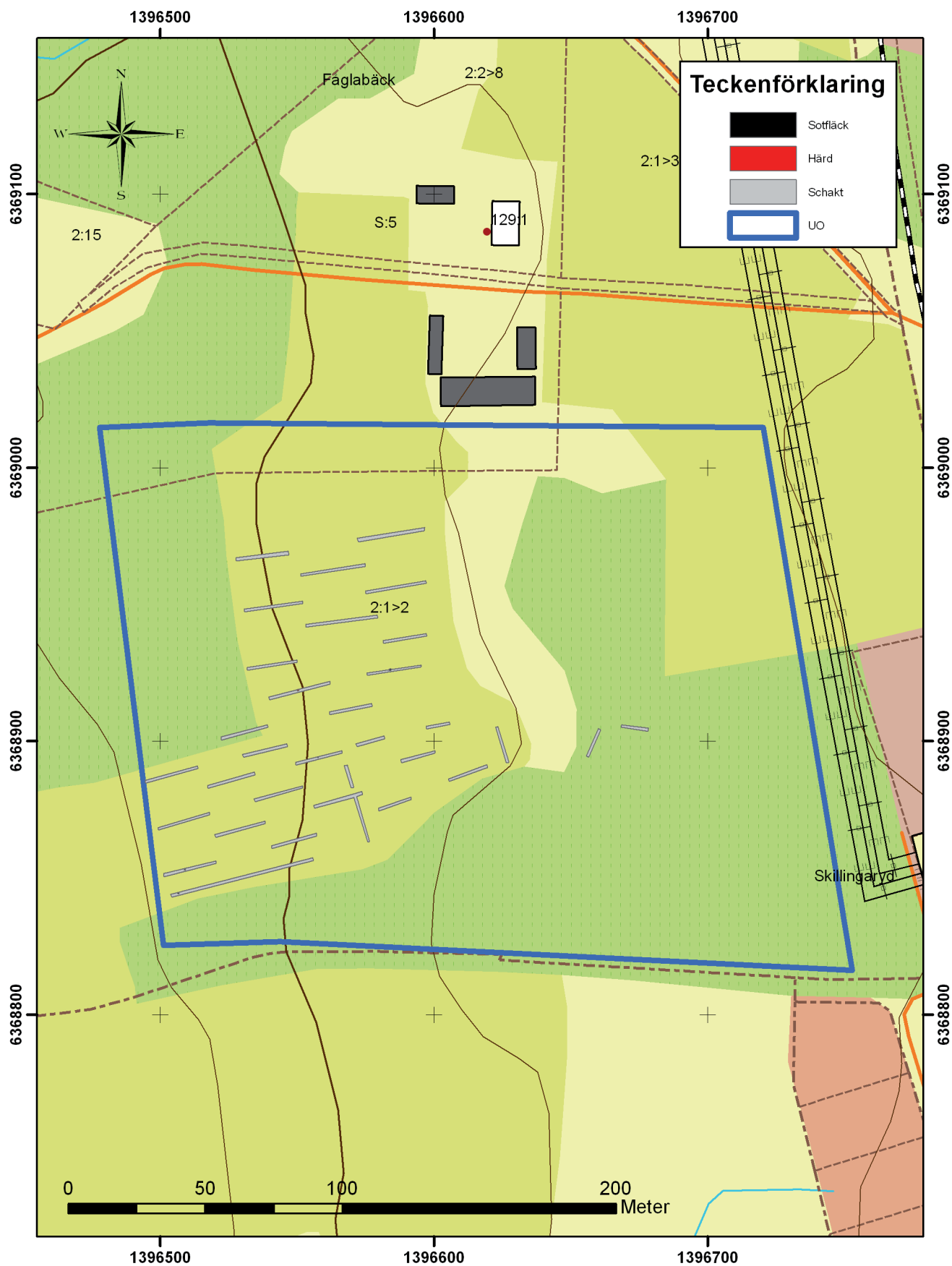
Hylén, H. 2007. *Fåglabäck*. Rapport 2007:59, Jönköpings läns museum.

Muntliga källor

Kloo, Andersson, A. Osteolog, Jönköpings läns museum. Muntligt uppgift, 2008.

Figurförteckning

Figur 1. Ekonomiska kartans blad 6D 3j	4
Figur 2. Tåg passerar genom Fåglabäck	5
Figur 3. Bränt ben från gris	6
Figur 4. Härd 2AH 237, i plan	7
Figur 5. Härd 2AH 237, i profil	7
Figur 6. Utredningsområdet	11



FIGUR 6. Utredningsområdet med schakt och anläggningar.

Bland kullar och fornlämningar gick fåren så fridfullt och betade, när plötsligt en grävmaskin rullar in, rakt på deras matbord.

Under tre underbara dagar i juni 2008 gjordes en arkeologisk utredning, etapp 2, inom en del av fastigheten Fåglabäck 2:1, Tofteryds socken. Vaggeryds kommun planerar att bygga villor på området.

Nu skedde inte utredningen där på måfå, under våren 2008 gjordes en besiktning av platsen då man konstaterade att det finns fina naturliga terrasser där man kan tänka sig att hitta förhistoriska boplatser, som nu är dolda under mark. RAÄ 67, en rest sten, ligger alldeles väster om det nu aktuella området. Närheten till denna gjorde att möjligheten att stöta på hittills okända gravar var stor.